

דף מו.

עין משפט א.

ח"מ סימן קיז סעיף ז

ז. ט. איסור הנאה מפקיע מידי שעבוד^א, כמו קדושת הגוף, וכגון בגד שפרסו אותו על המת על דעת שיקבר בו אין הבע"ח גובה ממנו.

הגה: אבל קדושת דמים אינו מפקיע מידי שיעבוד, אלא יפדנו^ד המלוה בדבר מועט שלא יאמרו הקדש יצא לחולין בלא פדיון, ודמי הפדיון יוסיף על החוב ויגבנו מן הלוה.

הגה: גם בקדושת הגוף לא יכול לאוסרן על המלוה לבד, לומר יהיו נכסי קונם על פלוני אלא א"כ אסרן על כל העולם^ה, ויש חולקין.

עין משפט ב.

ח"מ סימן קיז סעיף ו

ז. ח. עבד שעשאו רבו אפותיקי מפורש ושיחררו, אע"פ שכתב לו לא

ג. מיבמות ס"ו ע"ב מרבא ההוא איצטלא דפרסוה אמיתנא. וכפי' רש"י שם דתכריכי המת אסורים בהנאה. ובעינן על דעת שיקבר עמו אבל מכח יחוד לבד לא נאסר, דקימ"ל כרבא דאמר בתיק של תפילין צר ביה ולא אזמיניה, או הזמינו ולא צר בו לא נקדש. סמ"ע ס"ק כ"ג.

ד. ודוקא בהקדש בדק הבית, אבל הקדש בזמן הזה סתמו לעניים ואין צריך שום פדיון. כ"כ במבי"ט ח"א סי' רע"ד. ועיין בפעמוני זהב.

ה. וכיון שלא אסרן על כל העולם לא חל, ומנדים הלוה עד שישאל על נדרו ויתירו לו, ואפי' נדר על דעת רבים יש לו התרה, שהרי דבר מצוה הוא פריעת בעל חובו כ"כ הריטב"א ביבמות ס"ו ע"ב שם. והחולקין שהם הנ"י בשם ר"ת והר"ן בפ' אע"פ בכתובות ס"ל דאף שאסרן על המלוה בלבד הן אסורין. סמ"ע ס"ק כ"ד.

יהיה לך פרעון אלא מזה יצא לחירות^ו, וכופין את רבו שני^ז לשחררו מפני תיקון העולם, כדי שלא ימצאנו בשוק ויאמר לו עבדי אתה, ובעל חוב חוזר וגובה חובו מהלוה^ח, וכותב לו שטר וטורף מזמן השטר.

יו"ד סימן רסז סעיף פה

פ.א. עבד שעשאו רבו אפותיקי פי' שאמר לבעל חוב לא יהיה לך פרעון אלא ממנו, ואח"כ שיחררו הרי הפקיעו מידי שיעבוד^ט, והרי הוא בן חורין וצריך לשלם לבעל חובו^י, וכופין לבעל חובו שיכתוב לו ג"כ גט שחרור^כ.

עין משפט ה.ז.ז.ו. יו"ד סימן רסז סעיף ט

יא. הלוקח עבד מעכו"ם אין הגוף קנוי לרבו^ל עד שיטבילנו לשם

ו. ממשנה וגמ' בפ' השולח גיטין מ' ע"ב ורמב"ם פי"ח ממלוה הלכה ו' וכתב ה"ה דהרמב"ם פסק כרשב"ג וכאוקמייתא דרב שם וכן הוא עיקר בנוסח ההלכות, וכ"כ הר"ן וכתב דבמשנה משמע שאירי באפותיקי מפורש מדהצריכו למשחרר לכתוב למלוה שטר אחר, ואם בסתם הרי משועבדים לו כל הנכסים של הלוה.

והטעם שיצא לחירות הגם שהוא אפותיקי מפורש משום. דשיחרור מוציא מידי שיעבוד והרי אין למלוה עליו אלא שיעבוד. סמ"ע ס"ק כ'.

ז. שם במשנה וכרשב"ג ורבו שני היינו זה שנעשה לו אפותיקי מפורש.

ח. הגם שהשיחרור מפקיע מידי שיעבוד והוי כשטפה נהר דפטור מחובו, מ"מ חייב מדין מזיק וע"כ גובה חובו מהלוה ומ"מ כיון ששטר זה כבר נפרע כאפותיקי מפורש ושטפה נהר ע"כ כותב לו שטר אחר מזמן החדש. כ"כ הטור בסעיף ו'.

ודומה לזה כתב המחבר בסי' ס"ו סעיף ל"ה במוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול. סמ"ע ס"ק כ"א.

ט. ממשנה שם בדף מ' ע"ב, דהקדש וחמץ ושחרור מפקיעין מידי שיעבוד.

י. כרשב"ג שם דמחייב מזיק שיעבודו של חבירו דדינא דגרמי הוא.

כ. מפני תיקון העולם שמא ימצאנו בשוק ויאמר לו עבדי אתה. שם במשנה.

ל. מימרא דרב חמא בר גוריא אמר רב ביבמות מ"ה-מ"ו, וכדרכא דאמר הקדש.

ואע"פ שקנאו בדרכים שהעבד נקנה בהם וכו', אין הגוף קנוי לו אלא למעשה ידיו בעלמא קנוי לו, ועיין בסעיף י"ז. ש"ך ס"ק ט"ז-י"ז.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עבדות, הלכך אם קדם העבד וטבל לשם בן חורין הרי הוא בן חורין מ'.

עין משפט ט. חו"מ סימן שפט סעיף יא

יא. יד. מלך שגזר שכל מי שיתן מס הקצוב על האיש ישתעבד בזה שלא נתן, ובא ישראל ונתן המס על ישראל חבירו העני הרי עובד בו שדין המלך דין הוא ב' אך אין עובד בו כעבד.

הגה: ישראל שהיה חייב לגוי, והגוי מכר השטר ל' לישראל אע"פ שאסור לדון עם ישראל חבירו בפני הגוים, ואע"פ שבא מכח הגוי מ"מ דייני ישראל יפסקו לישראל זה מה שהיה הגוי מרוויח לפני דייני עכו"ם הואיל וישראל זה בא מכחו, והרי הוא כמותו בכל מה שהיה יכול לזכות לפני דייני עכו"ם שהוא דינא דמלכותא.

הגה: הנושא אשה במקום שדנים בדיני עכו"ם, ומתה אשתו לא יכול אבי אשתו או יורשיה לומר כל הנושא אשה על דעת המנהג הוא נושא ונדון הדבר בדיני עכו"ם ע', ואין בזה משום דינא דמלכותא, שאין בזה הנאה

מ. וא"צ גט שחרור ואין חילוק בין טבל בפני רבו בין טבל בפני עצמו, כך משמע מהטור. ועיין בש"ך ס"ק י"ח.

נ. מיבמות מ"ו ע"א, ובב"מ ע"ג ע"ב, וכתב הב"י דלא יעבוד בו עבודת עבד כנעני, דהיינו להוליך אחריו כליו לבית המרחץ או לחלוץ מנעליו, וכמ"ש "לא תעבוד בו עבודת עבד". סמ"ע ס"ק י"ח.

ס. ה"ה נתן במתנה לישראל ויש לו עדים וראייה שנתנו לו, כ"כ בתשובת מהר"ם מלובלין סי' כ"ב.

ע. והסמ"ע בס"ק כ' הקשה ממש"כ הרמ"א בסי' רמ"ח דאם עשה צוואה במקום שנהגו לדון בערכאות דהולכים אחר מקום העשייה, ותירץ דשם המצווה מת באותו מקום שדנים בדיני עכו"ם משא"כ כאן בנושא אשה דבשעה שנשאה לא היה שעת הירושה, ולא היה אז שום גילוי דעת שנושאה אדעתא דמנהג ע"ש.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

למלך או תקנת בני המדינה אבל לא שידונו ^ב בדיני עכו"ם שאם כן בטלו כל דיני ישראל.

עין משפט כ. יו"ד סימן קכג סעיף א

א. סתם יין של העמים עובדי כוכבים אסור בהנאה ^ז, וה"ה למגעם ביין שלנו.

הגה: והטעם משום גזירת יין שנתנסך לאלילים, ובזמן הזה שאינו שכיח שהאומות מנסכים לע"ז י"א דמגעם אינו אסור ^ק בהנאה רק בשתייה. וכן סתם יין שלהם אינו אסור בהנאה, וע"כ מותר לגבות בחובו ^ר מן העכו"ם סתם יינם דהוי כמציל מידם.

הגה: ה"ה בשאר הפסד כמו אם כבר קנה או מכר אבל לכתחילה אסור לקנותו ולמכרו כדי להשתכר בו. ויש מקילים גם בזה וטוב להחמיר ^ש.

פ. ואפי' אם השר גזר בהדיא לילך בתר דיני עכו"ם אין על דיני ישראל לדון מכח דינא דמלכותא, שעל כזה לא אמרו דד"מ דינא אלא על דברים מחוקי המלך בלבד. וגם מש"כ הרמ"א דיש חולקין וס"ל דאמרינן דינא דמלכותא דינא בכל דבר ר"ל, אף שאינו ממסים וארנונא אבל מ"מ צריך עכ"פ להיות בענין הנהגות של משפטי המלך, וכך הוא במהרי"ק. סמ"ע ס"ק כ"א.

צ. ממשנה ע"ז כ"ט וכפי' התוס' דהמשנה בסתם יינם שגזרו עליו משום חתנות, שם בגמ' ל"ו, ואסרוהו בהנאה שעשאוהו רבנן כיון נסך גמור משום דדמי ליה. וכן כתב הט"ז בס"ק א' דמשום בנותיהם אסרוהו בשתיה ומשום גזירת יין נסך אסרוהו אף בהנאה.

ק. ובזה"ז כתב הב"ח דאפי' העכו"ם שופכים יין כדרך ניסוך כיון שהיום העכו"ם שבח לאל אינם עובדי כוכבים אינו אלא מנהג אבותיהם בידיהם ואינו קרוי ניסוך. ש"ך ס"ק ב'. והוסיף הש"ך בס"ק ג' הטעם דאינו אסור במגעו היום דהוי כתינוק שאינו מזכיר שם אלילים ואינו אסור היין במגעו אלא בשתיה. ובבן איש חי פ' בלק סעיף ד' כתב דבני הספרדים אין להם אלא דברי מר"ן וע"ש.

ובביאורי הגר"א אות ד' כתב מת"ה שכבר נהגו איסור בכל הארצות האלו אפי' בהנאה ולכן השמיטו בשו"ע, והר"ן כתב שסתם יינם אפי' בזה"ז אסור, מע"ז ס"ד ע"ב, דיינו כשמנו ומשמע דוקא גר תושב, ועיין בסי' קכ"ד סעיף ו'.

ר. טור בשם רשב"ם והרא"ש והמרדכי.

ש. כיון דהרבה גאונים אוסרין דיו להתיר במקום הדחק. ביאורי הגר"א אות ה'.

עין משפט ל.מ.

י"ד סימן קיג סעיף א

א. דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי ת וגם עולה על שולחן מלכים א

ת. מגמ' ע"ז דף ל"ח מימרא דרב שמואל בר יצחק אמר רב, ופסקו התוס' והרא"ש והר"ן כתרי לישני להקל. והטעם דעיקר הגזירה משום חתנות ודבר שאינו חשוב כ"כ אין אדם מזמין חברו עליו. ט"ז ס"ק א'.

ולפ"ז מותר בישול של מומר דמשום חתנות ליכא, אלא שיש עוד טעם המבואר בב"י דשמא יאכילנו דברים אסורים ולפ"ז גם במומר בישולו אסור.

ולפ"ז ה"ה מומר לחלל שבת בפרהסיא או לכל התורה כולה חוץ משתים אלו שדינו כעכו"ם, כמו בסי' ב' סעיף ה', ובסי' קי"ט, וא"כ בישולו אסור. פ"ת אות א'. וכיון שיש פלוגתא בטעמים במידי דרבנן יש להקל בדיעבד. כף החיים אות א'.

א. לאו דוקא מלכים אלא ה"ה שרים שבארץ ההיא, כ"כ רבינו האר"י ז"ל בספר טעמי המצות פ' עקב ובשער המצות פ' וילך ור"ל אנשים חשובים שראוי מאכל זה לתת לפניהם. כף החיים אות ב'.

ואין לחלק בין דבר שנשתנה מברייתו או לא, וכך הסכימו שאר פוסקים ודלא כהר"ן. ש"ך ס"ק א'.

וקרביים וקורקבן ובני מעיים אסורים משום בישולי עכו"ם. ש"ך ס"ק ב'. ואפי' קמחין ופטירות אסורים משום בישולי עכו"ם דהם עולים משום פרפרת, כ"כ החכמת אדם כלל ס"ו אות ד', אבל הפר"ח חולק וכתב דאין עולין על שולחן מלכים, וכתב הכף החיים באות ה' דהכל לפי המקום והזמן.

ערמונים אע"פ שרוב אכילתן ע"י צליה מותרים כיון שגם נאכלים חיים, ואין בהם בישולי עכו"ם. ועיין בכף החיים אות ו'.

ללפת בו הפת או לפרפרת **ב** שבישלו **ג** נכרי אפי' בכלי ישראל אסור משום בישולי נכרים.

ד נכרי אפי' בכלי ישראל ואפילו בבית ישראל אסור משום בישולי נכרים.

יו"ד סימן רפה פעיף א

א. גר שנכנס לקהל ישראל חייב מילה תחילה **ד**, ואם מל כשהיה עכו"ם או נולד מהול צריך להטיף ממנו דם ברית **ה**, ואין מברכין על הטפת הדם.

אם נכרת הגיד אין מילתו מעכבת מלהתגייר ומספיק לו בטבילה.

ב. פי' אף שאינו עולה על שולחן מלכים ללפת בו את הפת אלא לפרפרת והיינו לקנוח סעודה נאסר משום בשולי גוים, כ"כ הטור, אבל הפר"ח באות ג' חולק וס"ל דדברים הבאים לקינוח בלבד אין בהם משום בשולי עכו"ם וכיון שהשו"ע והטור כתבו לאיסור הכי נקטינן. כף החיים אות ז'.

תבשיל של אורז יש בו משום בשולי עכו"ם. שם באות ח'.

דייסה מחיטים או שעורים כתושין אין בהם משום בישולי עכו"ם. שם באות ט'. דבר הנאכל כמו שהוא חי אבל אדם אחד אינו יכול לאכלו אלא צלי בטלה דעתו אצל כל אדם ואין בו בישולי עכו"ם ומותר גם לו, ואם להיפך שרובא דעלמא אינם אוכלים אותו חי רק מיעוט אותו מיעוט בטלה דעתם וא"כ גם לדידם יש בו משום בישולי עכו"ם ואסור גם להם. שם אות י'.

ואם יש מקומות שאוכלים אותו חי ומקומות שלא, כל אחד הולך אחר מקומו. שם בכף החיים אות י"א.

ואדם חשוב צריך להחמיר בבישולי עכו"ם גם בדבר שנאכל כמות שהוא חי. כף החיים אות י"ב אף דאיכא פלוגתא.

גבינת גוי מבושלת מותרת דנאכלת חי.

ג. ה"ה צלי שדינו כבישול. כף החיים אות ט"ז.

ד. מברייאת יבמות דף מ"ו ע"א וכחכמים.

ה. טור והרא"ש מברייאת בשבת קל"ה ע"א, ואין מברכין לפי שמספקא לן אי מטיפין או לא, ע"כ מטיפין מספק אבל אין מברכין. ש"ך ס"ק א'.

ו. ב"י בשם הרמב"ן, וכ"כ המ"מ בפ"ד מהלכות איסורי ביאה.

הגה: טבל קודם שמל מועיל בדיעבד, והוי טבילה א.

וי"א דלא הוי טבילה ז.

דף מו:

עין משפט א.

יו"ד סימן רפה סעיף ד

ה. ח. כיון שטבילת גר צריכה ב"ד של ג' אין מטבילין אותו בשבת ח ולא ביו"ט ולא בלילה, ואם טבל הרי זה גר ט.

עין משפט ב.ג.

יו"ד סימן רפה סעיף ג

ג. ד. כל עניני הגר בין להודיעו המצות ע"מ שיקבלם בין המילה או הטפת דם ברית, בין הטבילה צריך שיהיו בג' הכשרים לדון וביום י, ובדיעבד אם לא מל ולא טבל אלא בפני שנים כ או קרובים או בלילה, ואפי' לא טבל לשם גרות אלא האיש טבל לקריו ל והאשה טבלה לנדתה מ הרי זה גר ומותר בישראלית, חוץ מקבלת המצות שמעכבת אם

ז. נ"י בפ' החולץ בשם הרא"ה ע"כ יש לקיים ולהטבילו אחר שמל. ש"ך ס"ק ב'.

ח. הרמב"ם פ' י"ג מאיסורי ביאה הלכה ו', ובגמ' הטעם משום דכמתקן גברא, והרמב"ם כתב טעם אחר דאפי' כמיקר אסור מצד דזה דין ואין דנים בשבת.

ט. וכן הכריע הרשב"א דטבילה כגמר דין דמיא. באר הגולה אות כ"א.

י. דכתיב גבי גר "משפט אחד יהיה לכם" ואין משפט פחות משלשה. ש"ך ס"ק ח'.

כ. ולא דוקא שנים, דאפי' אחד ונקט שנים מצד עדות. ש"ך ס"ק י'. אבל בקבלת מצות אם לא קיבל בפני ג' אפי' בדיעבד מעכב. ש"ך ס"ק ט'. דזה התחלת דין לא כן מילה וטבילה שהם כגמר דין, שם בש"ך.

ל. דאם לא היה בדעתו בזה להיות גר לא היה ג"כ טובל לקריו, וכן האשה לא היתה טובלת לנדתה. ט"ז ס"ק ח'.

מ. מיבמות מ"ה ע"ב.

נ. כתב הש"ך בס"ק ט' דצ"ע קצת שהרי כתב הרמ"א בחו"מ סי' ה' סעיף ב' די"א דאם עברו ודנו בלילה דיניהם דין וא"כ לפ"ז אפי' בקבלת מצות סגי בדיעבד בלילה, ואפשר

לא היתה ביום ^ג, ובשלשה.

ולהרי"ף והרמב"ם אפי' בדיעבד שטבל או מל בפני שנים או בלילה לא מהני ^ה, ומעכב שאסור לו לישא אשה ישראלית, אבל אם כבר נשא והוליד ממנה בן לא פוסלין אותו ^ו.

שהרמ"א בחו"מ כתב דבריו רק לענין ממון וחשש לסברא זו משום דהפקר בי"ד הפקר, אבל בגרות שזה דומיא דחליצה אפי' בדיעבד פסולה בלילה.

ס. הרי"ף ביבמות והרמב"ם בפ' י"ג מאיסורי ביאה. ובלילה אינו מוזכר ברי"ף רק בדברי הטור, ועיין בגאון אות ט"ז-י"ז.

ע. ואע"ג דקיי"ל דאפי' עכו"ם הבא על בת ישראל הולד כשר, מ"מ נפ"מ כאן שהולד כשר גם לכהונה, או נפ"מ לענין פדיון הבן דחייב בפדיון לא כן בן מעכו"ם כמבואר בס"י ש"ה סעיף ח'. ש"ך ס"ק י'.

פ. בין בארץ בין בחו"ל, מברייתא יבמות דף מ"ז ע"א וכחכמים.

ועד שיביא עדים היינו שראו ולא רק ששמעו, משום מעלה עשו ביוחסין, כ"כ בספר ראשון לציון ע"ש. לפ"ז הבאים לביה"ד מחו"ל לאשר גיורם צריכים להביא מעשה בי"ד עצמו שהתגייר בפניהם שמל וטבל, ולא די בעדים ששמעו.